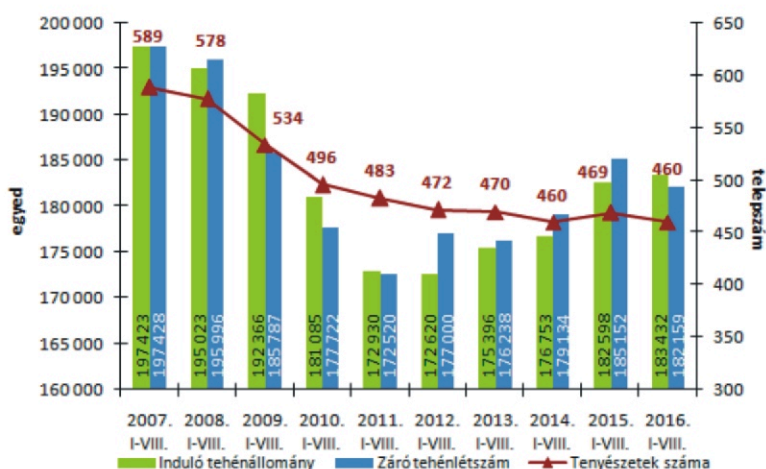
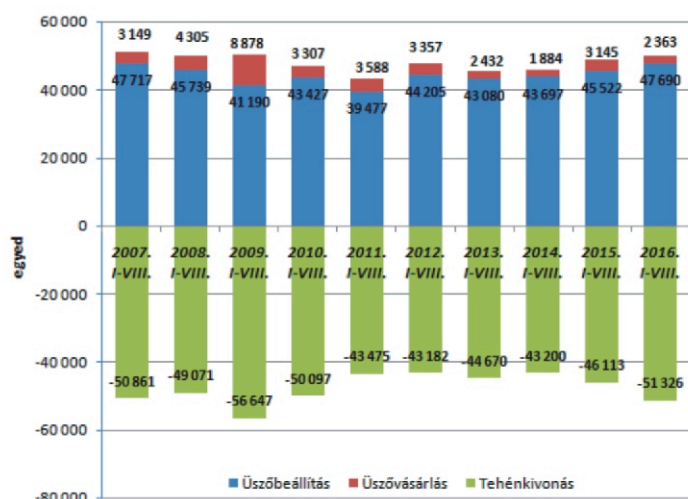

A TEJÁGAZAT ÖKONÓMIÁJA

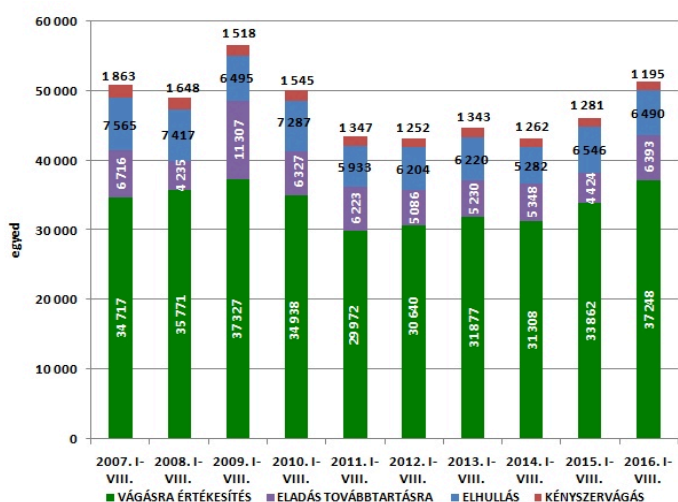
1. ábra: Az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetek száma, induló és záró tehénlétszáma (db, 2007-2016. I-VIII. hó)

2. ábra: Az üszőbevétel és tehénkivonás alakulása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-VIII. hó)

3. ábra: A tehénkivonás megoszlása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-VIII. hó)

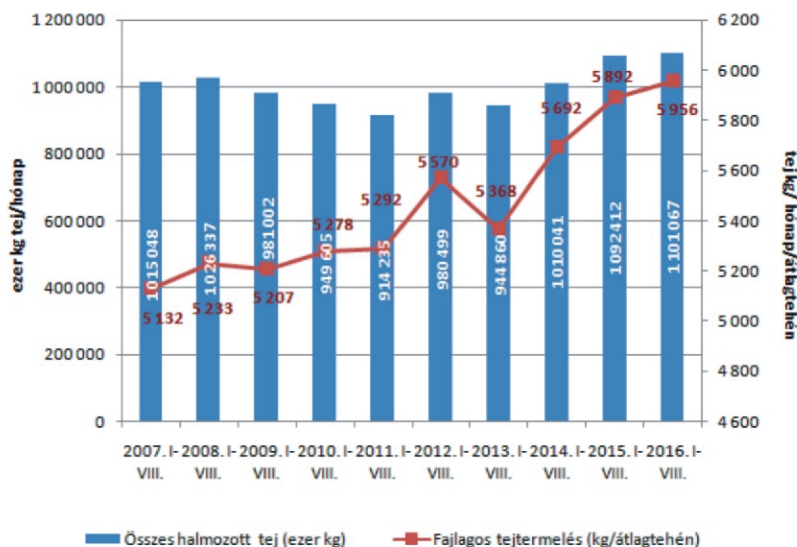

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek száma 460 volt 2016 augusztusában, eggyel több, mint a megelőző hónapban és kilencel kevesebb (-1,9%), mint tavaly augusztusban. 2016. augusztus végén közel 3 ezerrel kevesebb (-1,6%) termelésellenőrzött tehenet tartottak, mint 1 évvel korábban. Az „A” módszerrel ellenőrzött tehenészetek száma az elmúlt 9 év alatt 21,9%-kal (-129) kisebbedett, de 2007 augusztusa óta a záró tehénlétszám ennél kisebb mértékben, 15.269 egyeddel (-7,7%) csökkent, így a telepenkénti átlagos tehénlétszám 335-ről 396-ra nőtt.

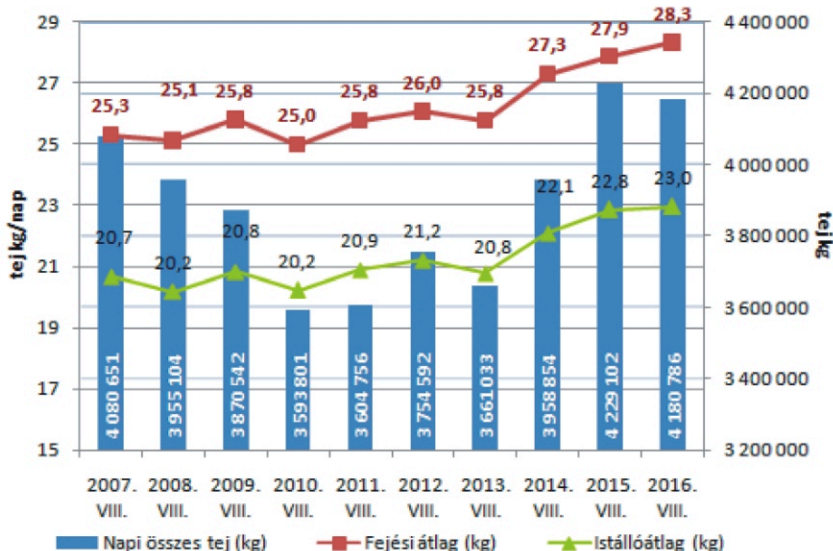
Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek januári 1-jei induló tehénlétszáma 2015-ről 2016-ra - egy év alatt - gyakorlatilag nem változott (+834 tehen; +0,5%), ugyanakkor a tejpiaci válság hatására az idei év első nyolc hónapjában a termelésellenőrzésbe bevont tehenek száma érezhetően csökkent (-1.273 egyed; -0,7%). Ennek elsődleges oka, hogy 2016 első kétharmadában 5.213 tehenel, 11,3%-kal (!) több tehenet vontak ki a termelésből, amit a növekvő üszőbeállítások (+2.168 egyed; +4,8%) és az erősen csökkenő üszővásárlások száma (-782 egyed, -24,9%) együttesen már nem tudtak ellensúlyozni. A csökkenő trend várhatóan folytatódni fog az év hátralévő részében.

2016 első kétharmadában az állományból kivont tehenek 72,6%-át vágásra értékesítették (a selejtezett tehenek száma 37.248 volt), ami magas aránynak számít. A tehénkivonások 2,3%-áért a kényszervágás (1.195 egyed) volt felelős, ami rekord alacsony a vizsgált időszakban. A kivont tehenek 12,6%-a (6.490 egyed) elhullott, ami átlagos értéknek tekinthető, ugyanakkor a továbbtartásra értékesített állatok aránya nőtt (12,5%, 6.393 egyed). 2016 első nyolc hónapjában az induló tehénlétszám 20,3%-át selejtezték, 0,7%-át kényszervágták, 3,5%-a elhullott, 3,5%-át pedig továbbtartásra értékesítették, így összesen a tehenek 28,0%-át vonták ki a termelésből, ami a korábbi évek átlagánál jóval nagyobb mértékű.

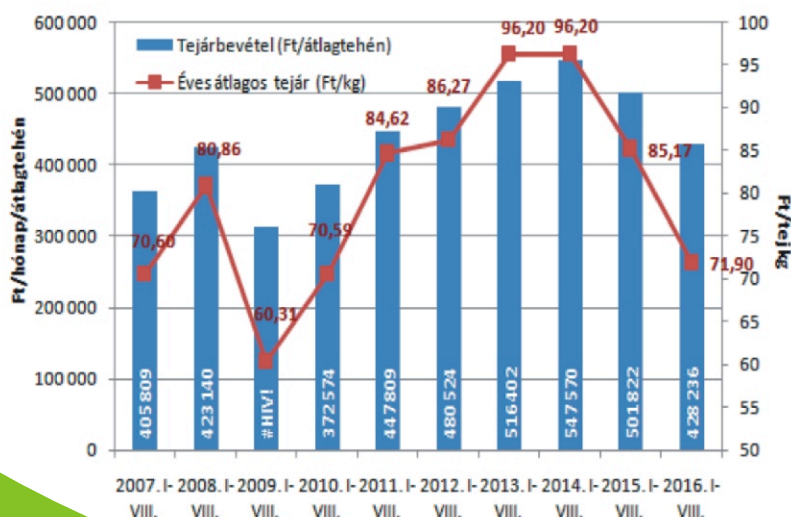
4. ábra: Összes halmozott és fajlagos tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-VIII. hó)

5. ábra: Fejési és istállóátlag, valamint a napi összes tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2016. VIII. hó)

6. ábra: Tejárbevétel és az éves átlagos tejár az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2016. I-VIII. hó)

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tehenek összes halmozott éves tejtermelése az év első nyolc hónapjában meghaladta az 1,1 millió kg-ot, aminek elsődleges oka a fajlagos tejtermelés közel 6 ezer kg-ra történő emelkedése volt. 2015 hasonló időszakához képest a fajlagos tejtermelés +64 kg-mal (+1,1%), az összes halmozott tejtermelés pedig 8,7 ezer kg-mal (+0,8%) emelkedett, ami az elmúlt 10 év legmagasabb tejtermelési szintjének felel meg, bár az éves növekedés üteme jelentősen lassult az elmúlt 3 évhez képest. 2007 és 2016 hasonló időszaka között a fajlagos tejtermelés növekedése 16,1%-os volt (+824 kg) (!), míg az összes halmozott tejtermelés 86 ezer kg-mal (+8,5%) nőtt.

Az összes halmozott tejtermelés növekedésével szemben idén augusztusban már érezhetően csökkent a napi összes tejtermelés mind 2016 első hét hónapjának havi termelési adataihoz, mind az előző év augusztusához képest, és 4,2 millió kg alá esett. Tavaly augusztus-hoz képest ez 48,3 ezer kg-mal kevesebb tejet jelent (-1,1%), de még így is az elmúlt évtized második legnagyobb augusztus havi napi termelési szintjét jelentette. 2015 augusztusához képest a fejési és istállóátlag kismértékben nőtt (+0,46 kg, +1,7%; ill. +0,11 kg, +0,5%). Összességében az elmúlt 9 év alatt a fejési és istállóátlag 3,01, ill. 2,28 kg-mal lett több (+11,9%, ill. +11,0%), a növekvő trend tehát folytatódik.

A tehenenkénti tejárbevétel 2016 első nyolc hónapjában 428,2 ezer Ft volt átlagosan, 14,7%-kal kevesebb, mint az egy évvel korábbi hasonló időszak bevétele. Ennek oka, hogy bár a fajlagos tejtermelés 1,1%-kal nőtt, a hazai tejár tovább esett (15,6%-os csökkenés egy év alatt) és gyakorlatilag a 2007 és 2010. közötti időszak átlagára süllyedt (2007 azonos időszakának termelői árához képest is csak 1,8%-os a növekedés). A nyerstej országos termelői átlagára továbbra is 65 Ft/l körül alakul, ugyanakkor a nyerstej kiviteli ára 80 Ft/liter fölé emelkedett, így több mint 20%-kal magasabb a belpiaci árnál, ami végre pozitív folyamat. Bár a tejtermékek világpiacán a kereslet enyhén tovább erősödött, de az EU tejpiacát egyelőre még a túlkínálat uralja, ami az uniós intervenciók tejpor készletek folyamatos növekedésében is látható. Összességben a hazai tejpiacon az év hátralévő harmadában nem várható a nyerstej árának jelentős emelkedése.

Dr. Ózsvári László
tanszékvezető egyetemi docens
Állatorvostudományi Egyetem,
Budapest